

شبهه استناد به این مقاله: مقدس‌زاده، حسن؛ رئیسی، فرزانه؛ صفاهیه، هاجر (۱۳۹۶) خواندن با کودکان یا برای کودکان: مطالعه موردی دانش‌آموزان پایه پنجم ابتدایی شهرستان بابل. فصلنامه پژوهش‌های خواندن، ۱(۱)، ۶۸-۵۷.

خواندن با/برای کودکان: مطالعه موردی دانش‌آموزان پایه پنجم ابتدایی شهرستان بابل

Reading with/for children: A Case Study of Fifth Grade Student of Primary School at Babol City

Hassan Moghadaszadeh, Farzaneh
Raeesi, and Hajar Safahieh

حسن مقدس‌زاده^۱، فرزانه رئیسی^۲، هاجر
صفاهیه^۳

Abstract

Background: Children as future task force in society, require different skills. Many of this skills may be transmitted through reading valuable books.

Purpose: The main objective of this study was to identify appropriate methods of reading for children (read with children or for children).

Method: Qualitative descriptive and causal-comparative method was conducted through interviews. A sample of ۲۵ participants (fifth grade students from a girls' school in the Babol City) was selected. The book "Ivan to the road" in five ways read for them. In each method, after the end of the story, in the form of a friendly conversation short interview was conducted.

Findings: The results showed that among

چکیده

زمینه: کودکان به عنوان آینده سازان جامعه نیاز به مهارت‌های مختلفی دارند که می‌توان از راه خواندن کتاب‌های ارزشمند، این مهارت‌ها را به آنها آموزش داد.

هدف: هدف اصلی این پژوهش، شناسایی روش مناسب خواندن برای کودکان (خواندن با کودکان یا برای کودکان) است.

روش/مواد: روش تحقیق، توصیفی از نوع کیفی است و به روش علی-مقایسه‌ای و از طریق مصاحبه انجام شده است. در این پژوهش، تعداد ۲۵ نفر از دانش‌آموزان پایه پنجم ابتدایی یک مدرسه دخترانه در شهر بابل به عنوان نمونه انتخاب شدند. کتاب "ایوانی رو به جاده" به پنج روش برای آنها خوانده شد. در هر روش

^۱. استادیار گروه پژوهشی مدیریت اطلاعات، مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری، moghadas@rice.ac.ir

^۲. کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی، f.raeesi@gmail.com

^۳. استادیار گروه ارزیابی و توسعه منابع، مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری، h.safahieh@gmail.com

the five methods that used, the method that educator read with children had the highest conception message understanding. In addition, most students prefer to be read in groups and by themselves. Most children prefer parents read for them.

Results: In general, the results indicate that children are more interested in group activities and reading in their own particular group. So, we suggest planning activities which create the habit of reading via family and later continue in the public environment by creating reading groups and storytelling.

Implications: Our findings can be used by parents, educational system and librarian to plan reading activities for children.

Value/Originality: Given the importance of reading with children or for children in making the habit of reading, and since has not been any study in this area, this research is also necessary innovation and it seems to be necessary.

Keywords: Reading with, reading for, Storytelling, Fifth Grade Student of Primary School, Babol City

پس از پایان داستان، مصاحبه‌ای کوتاه در قالب یک گفتگوی دوستانه توسط مربی با کودکان انجام گرفت و داده‌های مستخرج مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که در میان پنج روش مورد استفاده خواندن مربی همراه کودکان به صورت انفرادی بالاترین میزان درک پیام توسط دانش‌آموزان را داشته است. علاوه بر آن اکثر دانش‌آموزان تمایل داشته‌اند که خواندن به صورت گروهی و توسط خودشان انجام گیرد. اکثر کودکان تمایل دارند خواندن توسط پدر و مادرشان انجام شود.

نتایج: کودکان به فعالیت‌های گروهی و خواندن و قصه‌گویی در گروه به ویژه توسط خودشان علاقه بیشتری داشته‌اند. بنابراین می‌توان با برنامه‌ریزی دقیق، ایجاد عادت به خواندن را از بنیاد خانواده پایه‌گذاری کرد و بعد در محیط‌های عمومی با ایجاد گروه‌های کتابخوانی و قصه‌گویی؛ این امر را در آنها نهادینه نمود.

کاربردهای احتمالی: نتایج و یافته‌های این پژوهش می‌تواند به اولیا، مدیران آموزش و پرورش و کتابخانه‌ها در برنامه‌ریزی دقیق برای ایجاد عادت به خواندن در کودکان کمک شایانی کند.

ارزش/اصالت: با توجه به اهمیت خواندن با کودکان و یا برای کودکان در ایجاد عادت به خواندن، و از آن‌جایی که تاکنون پژوهش خاصی در این زمینه انجام نشده، پژوهش حاضر هم نوآوری لازم را دارد و هم انجام آن ضروری به نظر می‌رسد.

کلیدواژه‌ها: خواندن، قصه‌گویی، دانش‌آموزان پایه پنجم ابتدایی، شهرستان بابل

مقدمه و بیان مسئله

ایجاد مهارت‌های مختلف در کودکان به عنوان آینده‌سازان جامعه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این مهارت‌ها می‌تواند از راه‌های مختلفی به کودکان انتقال داده شود؛ یکی از مهم‌ترین مجراها، خواندن و انتقال این مهارت‌ها از لابلای کتاب‌هاست. بنابراین خواندن و ایجاد عادت به آن در کودکان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. براساس یافته‌های پژوهش گویون و ون اورس^۱ (۲۰۱۳) خواندن برای کودکان توسط والدین در سنین ۴ تا ۵ سالگی تأثیر مثبت و معناداری بر مهارت‌های خواندن و همچنین مهارت‌های شناختی کودکان تا سن ۱۰ و ۱۱ سالگی داشته و می‌تواند آنها را برای زندگی آینده آماده و مهیا نماید. به نظر دانست^۲ و همکاران (۲۰۱۲) خواندن برای کودکان نوپا و نوزاد، اثرات مثبت و معناداری بر رشد زبانی و گفتاری آنها دارد و این اثرات در طول زمان اثر پایدار خود را حفظ خواهد نمود.

خواندن برای کودکان و یا با کودکان به ویژه اگر با صدای بلند صورت گیرد، می‌تواند علاوه بر تقویت مهارت‌های خواندن آنها، مهارت‌های مختلف زندگی و تجارب موجود در کتاب‌ها را برای آنها به اشتراک گذارد. در هنگام خواندن کتاب برای کودکان به ویژه هنگامیکه آنها نیز در خواندن شریک می‌شوند، کودکان با شکل حروف آشنا شده و مهارت‌های خواندن خود را بهبود می‌بخشند. در این فرایند آنها درک می‌کنند که زبان نوشتاری با زبان محاوره‌ای تفاوت‌هایی دارد و باید به این تفاوت‌ها توجه کنند. کودکان از طریق خواندن می‌توانند با اصول نگارشی و دستوری نیز آشنا شوند و این مسأله در آینده کمک شایان توجهی به فراگیری مهارت‌های خواندن آنها و درک متن خواهد کرد (دورسما^۳ و همکاران، ۲۰۰۸).

خواندن به روش‌های مختلفی می‌تواند صورت گیرد، یکی از این روش‌ها، خواندن و قصه‌گویی به صورت گروهی است. نتایج پژوهش سلطانی و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد که قصه‌گویی و خواندن به صورت گروهی تأثیر معناداری بر افزایش میزان عزت نفس دانش‌آموزان پایه دوم ابتدایی شهرستان مشهد داشته است.

^۱. Guyonne, K., Van Ours

^۲. Dunst

^۳. Dursma

علاوه بر این که خواندن می‌تواند مهارت‌های مختلف از جمله مهارت‌های زبانی، مهارت‌های اقتصادی و سایر مهارت‌های مورد نیاز را در کودکان تقویت کند؛ می‌تواند از مشکلات روانی که ممکن است افراد در طول زندگی به آن مبتلا گردند نیز جلوگیری نماید. در این راستا یافته‌های پژوهش نصیرزاده و روشن (۱۳۸۹) نشان داد که خواندن و قصه‌گویی برای کودکان تا حد زیادی موجب کاهش نشانه‌های پرخاشگری در آنها می‌شود. همچنین یحیی محمودی و همکاران (۱۳۹۲) در نتایج پژوهش خود بیان می‌دارند که قصه‌گویی برای کودکان و خواندن کتاب برای آنها می‌تواند به طرز معناداری رفتارهای پرخاشگرانه و قانون شکنانه را در آنها کاهش دهد.

با توجه به مطالب مطرح شده و اهمیتی که خواندن و مطالعه می‌تواند در ساختن آینده کودکان داشته باشد، پرسشی که اینجا مطرح می‌شود این است که خواندن به چه شکل برای کودکان باید انجام شود؟ در این راستا پرسش‌های فرعی نیز به شرح ذیل تدوین گردید:

۱. میزان درک پیام داستان از سوی کودکان در روش‌های مختلف خواندن چگونه است؟
۲. میزان تمرکز بر روی قصه در روش‌های مختلف خواندن چگونه است؟
۳. کودکان ترجیح می‌دهند به صورت فردی خواندن انجام شود یا گروهی؟
۴. کودکان ترجیح می‌دهند خودشان بخوانند یا مربی برای آنها بخواند؟
۵. کودکان ترجیح می‌دهند خواندن از سوی مربی در گروه یا از سوی خودشان در گروه صورت گیرد؟
۶. کودکان ترجیح می‌دهند خواندن توسط معلم، پدر و مادر یا مربی کانون برایشان انجام شود؟

روش پژوهش

روش این پژوهش توصیفی از نوع کیفی و به روش علی-مقایسه‌ای و از طریق مصاحبه انجام شده است. در پژوهش حاضر به دلیل مشکل بودن خواندن برای کودکان در حجم وسیع، تعداد ۲۵ نفر از دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی یک مدرسه دخترانه در شهر بابل به عنوان نمونه انتخاب شدند. دانش‌آموزان به صورت تصادفی به پنج گروه پنج نفره تقسیم شدند و با استفاده از شیوه‌های مختلف خواندن کتاب در آنها اجرا شد. با مشورت مربیان و کارشناسان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان شهرستان بابل، کتاب "یوانی رو به جاده" به عنوان کتاب داستان مناسب گروه سنی مورد مطالعه انتخاب شد. پس از انتخاب کتاب مناسب، داستان مذکور به پنج روش برای دانش‌آموزان خوانده شد. در روش اول مربی به صورت انفرادی و در جلسات جداگانه داستان را برای دانش‌آموزان خواند؛ در روش دوم، خود کودکان به

صورت تک به تک و انفرادی در جلسات جداگانه داستان را بدون دخالت مربی و تنها با حضور او خواندند. در روش سوم، توسط مربی داستان برای دانش‌آموزان در یک گروه پنج نفره خوانده شد. در روش چهارم، خود دانش‌آموزان در گروهی پنج نفره داستان را خواندند به این صورت که هر بخش از داستان را یک نفر از دانش‌آموزان خواندند. در روش پنجم، مربی به همراه پنج نفر از دانش‌آموزان به صورت انفرادی و تک به تک در جلسات جداگانه داستان را خواندند به این صورت که بخشی از داستان را مربی و بخشی را خود دانش‌آموزان می‌خواندند. در هر روش پس از پایان خواندن داستان، مصاحبه‌ای کوتاه در قالب یک گفتگوی دوستانه توسط مربی با کودکان انجام گرفت. داده‌های مستخرج از گفتگوها به شکل کمی در آمده و در نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای کمی سازی داده‌ها، سطوح درک یا علاقه دانش‌آموزان به روش‌ها از ۱ تا ۵ در طیف لیکرت نمره‌گذاری شد و برای علاقه‌مندی به هر کدام از روش‌ها و همچنین ترجیح خواندن توسط افراد مختلف از فراوانی استفاده شد. برای پاسخ‌گویی به پرسش‌ها از میانگین، انحراف استاندارد، فراوانی، درصد فراوانی و آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (ANOVA) استفاده شد.

یافته‌ها

پرسش اول پژوهش: میزان درک پیام داستان از سوی کودکان در روش‌های مختلف خواندن چگونه است؟

جدول ۱ میزان درک پیام داستان از سوی کودکان در روش‌های مختلف

P	F	انحراف استاندارد	میانگین	روش	ردیف
۰/۴۴۱	۰/۹۷۹	۱/۰۹	۳/۲۰	خواندن توسط مربی به صورت انفرادی	۱
		۰/۵۵	۲/۶۰	خواندن انفرادی خود کودکان	۲
		۱/۱۴	۲/۶۱	خواندن توسط مربی به صورت گروهی	۳
		۰/۸۴	۲/۸۰	خواندن توسط کودکان به صورت گروهی	۴
		۱/۱۱	۳/۶۰	خواندن مربی همراه کودکان به صورت انفرادی	۵

همانگونه که داده‌های مندرج در جدول ۱ نشان می‌دهد با توجه به سطح معناداری به دست آمده؛ یعنی ۰/۴۴۱ که از مقدار بحرانی آن یعنی ۰/۰۵ بزرگ‌تر است، تفاوت معناداری بین میزان درک پیام داستان در پنج روش وجود نداشته است. هر چند نگاه به میانگین‌ها نشان می‌دهد که خواندن مربی همراه کودکان به صورت انفرادی بالاترین میزان درک پیام داستان را داشته و کم‌ترین میزان درک پیام داستان

نیز مربوط به روش خواندن انفرادی خود کودکان بوده، ولی تفاوت موجود از نظر آماری معنادار نبوده است.

پرسش دوم پژوهش: میزان تمرکز بر روی قصه در روش‌های مختلف خواندن چگونه است؟

جدول ۲ میزان تمرکز بر روی قصه در روش‌های مختلف

ردیف	روش	میانگین	انحراف استاندارد	F	P
۱	خواندن توسط مربی به صورت انفرادی	۴	۰/۷۱	۵/۱۲۵	۰/۰۰۵
۲	خواندن انفرادی خود کودکان	۲/۶۰	۰/۵۵		
۳	خواندن توسط مربی به صورت گروهی	۲/۵۸	۰/۵۴		
۴	خواندن توسط کودکان به صورت گروهی	۳	۰/۴۱		
۵	خواندن مربی همراه کودکان به صورت انفرادی	۳	۰/۷۱		

داده‌های مندرج در جدول ۲ نشان می‌دهد با توجه به سطح معناداری به دست آمده یعنی ۰/۰۰۵ که از مقدار بحرانی آن یعنی ۰/۰۵ کوچک‌تر است، تفاوت معناداری بین میزان تمرکز دانش‌آموزان در پنج روش وجود داشته است. به نحوی که دانش‌آموزان در روش خواندن توسط مربی به صورت انفرادی با میانگین نمره ۴ بالاترین میزان تمرکز را داشته‌اند و در روش خواندن توسط مربی به صورت گروهی با میانگین ۲/۵۸ کم‌ترین تمرکز را داشته‌اند.

پرسش سوم پژوهش: کودکان ترجیح می‌دهند به صورت فردی خواندن انجام شود یا گروهی؟

جدول ۳ ترجیح خواندن به صورت فردی یا گروهی

ردیف	روش	فراوانی	درصد فراوانی
۱	خواندن به صورت فردی	۲	۸
۲	خواندن به صورت گروهی	۲۳	۹۲
جمع کل		۲۵	۱۰۰

همانگونه که داده‌های مندرج در جدول ۳ به خوبی نشان می‌دهد اکثر دانش‌آموزان مورد بررسی یعنی ۹۲ درصد آنها تمایل داشته‌اند که خواندن را به صورت گروهی انجام دهند و تنها ۸ درصد تمایل داشته‌اند که به صورت فردی خواندن برایشان انجام شود.

پرسش چهارم پژوهش: کودکان ترجیح می‌دهند خودشان بخوانند یا مربی برای آنها بخواند؟

جدول ۴ ترجیح خواندن توسط خود کودک یا توسط مربی

ردیف	روش	فراوانی	درصد فراوانی
۱	خواندن توسط خود کودک	۱۶	۶۴
۲	خواندن توسط مربی	۹	۳۶
	جمع کل	۲۵	۱۰۰

داده‌های مندرج در جدول ۴ نشان می‌دهد که بیشتر دانش‌آموزان یعنی ۶۴ درصد تمایل داشته‌اند خودشان بخوانند و ۳۶ درصد نیز مایل بوده‌اند که مربی برای آنها بخواند.

پرسش پنجم پژوهش: کودکان ترجیح می‌دهند خواندن توسط مربی در گروه یا خودشان در گروه صورت گیرد؟

جدول ۵ ترجیح خواندن توسط مربی در گروه یا خود کودکان در گروه

ردیف	روش	فراوانی	درصد فراوانی
۱	خواندن توسط مربی در گروه	۷	۲۸
۲	خواندن توسط خود کودکان در گروه	۱۸	۷۲
	جمع کل	۲۵	۱۰۰

همانگونه که داده‌های مندرج در جدول ۵ به خوبی نشان می‌دهد ۷۲ درصد دانش‌آموزان ترجیح داده‌اند که خواندن توسط خودشان در گروه دوستان انجام شود و ۲۸ درصد نیز تمایل داشته‌اند که خواندن توسط مربی در گروه صورت گیرد.

پرسش ششم پژوهش: کودکان ترجیح می‌دهند خواندن توسط معلم، پدر و مادر یا مربی کانون برایشان انجام شود؟

جدول ۶ ترجیح خواندن توسط معلم، پدر و مادر یا مربی کانون

ردیف	روش	فراوانی	درصد فراوانی
۱	خواندن توسط معلم	۳	۱۲
۲	خواندن توسط پدر و مادر	۲۱	۸۴
۳	خواندن توسط مربی کانون	۱	۴

۱۰۰	۲۵	جمع کل
-----	----	--------

داده‌های مندرج در جدول ۶ نشان می‌دهد که اکثر کودکان یعنی ۸۴ درصد از دانش‌آموزان تمایل دارند که پدر و مادرشان برای آنها بخوانند، ۱۲ درصد ترجیح داده‌اند که خواندن توسط معلم و ۴ درصد نیز مربی کانون را ترجیح داده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

دین، فرهنگ و تاریخ ما از ابتدا با خواندن و انس و الفت با کتاب پیوند داشته است. در تأیید این گفتار همین بس که معجزه پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد (ص)، کتاب انسان ساز قرآن کریم بوده است. همچنین در فرهنگ ایران زمین نیز این مسأله مورد توجه فراوان بوده است، اما آمار و ارقام منتشر شده از منابع رسمی و غیررسمی امروزه همگی نشانگر آن است که وضعیت مطالعه و خواندن در کشور ما مناسب نبوده و سرانه خواندن و مطالعه در مقایسه با سایر کشورها در ایران رضایت بخش نیست. در این راه، نهادهای زیادی می‌توانند تأثیرگذار باشند که اولین آنها خانواده است. پس از خانواده نهاد مدرسه مطرح می‌شود. کتابخانه‌ها، رسانه‌ها، دولت، دانشگاه‌ها، نهادهای فرهنگی، بازار نشر و نهادهای اجتماعی دیگر نیز در این امر نقش‌های متفاوت و تأثیرگذاری دارند.

در مورد مقوله خواندن و ترویج خواندن و مطالعه، مسأله مهم در اینجا این است که آیا ما به عنوان پدر و مادر، معلم، کتابدار و سایر افراد مرتبط باید برای کودکان بخوانیم؟ یا به خود آنها اجازه دهیم بخوانند؟ و یا اینکه به همراه آنها بخوانیم؟ کدام روش بهتر می‌تواند در آنها ایجاد انگیزه خواندن کند و مورد اقبال آنهاست؟ آیا خواندن برای کودکان یا با کودکان باید به صورت انفرادی انجام گیرد یا به صورت گروهی؟ پاسخ‌گویی به این پرسش‌ها اهداف این تحقیق بوده‌اند که سعی شده به آنها پاسخ داده شود.

نتایج آزمون پرسش اول پژوهش نشان داد که در میان پنج روش مورد استفاده خواندن مربی همراه کودکان به صورت انفرادی بالاترین میزان درک پیام داستان از سوی دانش‌آموزان را داشته است. پس از آن به ترتیب خواندن توسط مربی به صورت انفرادی، خواندن توسط کودکان به صورت گروهی، خواندن توسط مربی به صورت گروهی و در نهایت نیز روش خواندن انفرادی خود کودکان بوده است، ولی سطح معناداری به دست آمده بیانگر آن است که تفاوت معناداری بین نمرات به دست آمده در پنج روش وجود نداشته است. همچنین نتایج بررسی پرسش دوم پژوهش نشان داد که تفاوت معناداری بین میزان تمرکز بر

روی قصه در روش‌های مختلف خواندن وجود دارد؛ به نحویکه دانش‌آموزان در روش خواندن توسط مربی به صورت انفرادی بالاترین میزان تمرکز را داشته‌اند و در روش خواندن توسط مربی به صورت گروهی کم‌ترین تمرکز را داشته‌اند. در تبیین این یافته‌های پژوهش می‌توان اینگونه بیان کرد که در روش‌های گروهی با توجه به خاصیت بازیگوشی کودکان، ممکن است افراد به مسائل مختلف در کنار یکدیگر مشغول شده و بر اثر از دست دادن تمرکز روی قصه و توجه به حاشیه‌ها و گاهی صحبت با دوستان خود در گروه، نتوانند پیام داستان را درک کنند. از سوی دیگر نظر یکی (معمولاً نفر اولی که نظر می‌دهد) روی نظرات دیگران تأثیر می‌گذارد و اگر او نتوانسته پیام داستان را به درستی درک کند، دیگران نیز به تبع نظر آن فرد ممکن است نظرات اشتباهی در مورد پیام داستان ارائه دهند. در روشی که کودکان خود به صورت انفرادی داستان را خواندند نیز، به نظر می‌رسید که بیشتر تمرکز دانش‌آموزان بر روی خواندن درست داستان بود تا درک پیام داستان.

همچنین نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت پاسخگویی به پرسش سوم پژوهش نشان داد که اکثر دانش‌آموزان مورد بررسی تمایل داشته‌اند که خواندن را به صورت گروهی انجام دهند تا به صورت انفرادی. علاوه بر آن اکثر دانش‌آموزان ترجیح داده‌اند که خواندن توسط خودشان در گروه دوستان انجام شود تا توسط مربی در گروه. در این راستا یافته‌های پژوهش سلطانی و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد که قصه‌گویی و خواندن به صورت گروهی تأثیر معناداری بر افزایش میزان عزت نفس دانش‌آموزان داشته است. از آنجایی که انسان موجودی اجتماعی است و در اجتماع زندگی می‌کند، طبیعی است که علاقه بیشتری به فعالیت‌های گروهی داشته باشد؛ البته این مسأله از فردی به فرد دیگر متفاوت است. کودکان با توجه به مسائل مختلف روانشناسی و جامعه‌شناسی علاقه دارند کارها را به صورت گروهی و با همسالان خود انجام دهند، یافته‌های پژوهش حاضر نیز تأییدکننده این مسأله است و دانش‌آموزان مورد بررسی بیشتر تمایل داشته‌اند که خواندن به صورت گروهی در گروه برای آنها انجام شود تا به صورت انفرادی، و این نشانه روحیه اجتماعی آنهاست. از این رو می‌توان با راه‌اندازی جلسات قصه‌گویی و کتابخوانی گروهی در مدرسه، کتابخانه و حتی خانواده کودکان را به خواندن علاقمند کرد.

یافته‌های پژوهش همچنین نشان داد که بیشتر دانش‌آموزان تمایل داشته‌اند خودشان بخوانند تا دیگران برای آنها بخوانند. دانش‌آموزان مورد بررسی خواندن کتاب یا داستان توسط خود را راه مؤثری در فراگیری درست‌خوانی دانسته‌اند. در این زمینه یافته‌های پژوهش گویون و ون اورس (۲۰۱۴)، دانست و همکاران (۲۰۱۲) بیان داشته‌اند که خواندن برای کودکان، اثرات مثبت و معناداری بر رشد زبانی و گفتاری

آنها داشته و این اثرات در طول زمان اثر پایدار خود را حفظ خواهد کرد. بنابراین براساس یافته‌های پژوهش حاضر و یافته‌های پژوهش‌های مشابه، می‌توان اینگونه نتیجه‌گیری کرد که خواندن برای کودکان و توسط خود آنها می‌تواند بر رشد زبانی و مهارت‌های خواندن آنها تأثیرات مثبت و معناداری داشته باشد و حال خود کودکان معتقدند که اگر این امر؛ یعنی خواندن توسط خود آنها صورت گیرد، اثربخشی بیشتری در درست‌خوانی آنها خواهد داشت.

از سوی دیگر، اکثر کودکان تمایل دارند که از بین معلم، پدر و مادر و مربی کانون؛ پدر و مادرشان برایشان بخوانند. یافته‌های پژوهش گویون و ون اورس (۲۰۱۴)، پرایس^۱ (۲۰۱۲)، هیل^۲ و همکاران (۲۰۱۱)، مانسینی^۳ و همکاران (۲۰۱۱) و پژوهش‌های مشابه بسیاری نشان داده که عادات مطالعه والدین و همچنین قصه‌گویی و کتابخوانی توسط آنها برای کودکان، به ویژه هنگام خواب می‌تواند اثرات غیرقابل انکاری هم بر عادات مطالعه و هم بر فراگیری مهارت‌های زبانی و مهارت‌های مختلف زندگی در کودکان داشته باشد. این مسأله که کودکان تمایل داشته‌اند، از بین این سه دسته که از آنها پرسیده شده، پدر و مادر برایشان کتاب بخوانند و قصه بگویند، می‌تواند تفاسیر و معانی مختلفی داشته باشد. یکی اینکه شاید آنها با پدر و مادر خود احساس راحتی بیشتر می‌کنند. شاید دلیل دیگر این باشد که پدر و مادر تاکنون برایشان نخوانده‌اند و قصه نگفته‌اند و این مسأله دغدغه دانش‌آموزان مورد بررسی شده باشد. شاید هم برعکس این مسأله صادق باشد و کتابخوانی و قصه‌گویی خوب پدر و مادر موجب شده باشد که کودکان این روش را بیشتر ترجیح دهند. اما نظر خود کودکان این بوده که به دلیل احساس راحتی که با پدر و مادر دارند و همچنین اینکه ترجیح می‌دهند کتابخوانی و قصه‌گویی برای آنها هنگام خواب انجام شود، بنابراین بهترین گزینه را پدر و مادر دانسته‌اند. این مسأله اهمیت وظیفه پدر و مادر را در امر خواندن و قصه‌گویی برای کودکان نشان می‌دهد. پدر و مادر با اعمال روش‌های درست می‌توانند تأثیر بسیار زیادی بر عادات کودکان و پرورش مهارت‌های مختلف و اساسی زندگی آن‌ها داشته باشند. والدین می‌توانند با خواندن کتاب‌های مفید و اثرگذار، به ویژه هنگام خواب برای کودکان خود، ضمن ایجاد عادت به خواندن در آنها، مهارت‌های مختلف زندگی را نیز به فرزندان خود آموزش دهند.

^۱. Price

^۲. Hale

^۳. Mancini

در مجموع یافته‌های پژوهش بیانگر آن بوده که کودکان به فعالیت‌های گروهی و خواندن و قصه-گویی در گروه به ویژه توسط خودشان به صورت جمع‌خوانی علاقه بیشتری داشته‌اند. همچنین در صورت اینکه قرار باشد شخص دیگری برای آنها بخواند، ترجیح آنها پدر و مادر بوده است. بنابراین می‌توان با برنامه‌ریزی دقیق، ایجاد عادت به خواندن را از بنیاد خانواده پایه‌گذاری نمود و بعد در محیط‌های عمومی همچون کتابخانه‌ها، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، مدرسه و حتی پارک‌ها با ایجاد گروه‌های کتابخوانی و قصه‌گویی؛ این امر را در آنها نهادینه کرد. این مسأله همت و همکاری نهادهای مختلف از جمله خانواده، آموزش و پرورش، کتابخانه‌های عمومی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و همچنین رسانه‌ها را می‌طلبد. امید است که این ارگان‌ها به جای انجام کارهای موازی، در کنار یکدیگر و با همکاری نزدیک، برنامه‌های مفید و سودمندی را در این راستا تدارک ببینند.

منابع

- سلطانی، مریم و خدیجه آرین و لیلی انگجی (۱۳۹۲). «اثربخشی روش قصه‌گویی به صورت گروهی در افزایش عزت نفس کودکان دختر پایه دوم ابتدایی»، فصلنامه روان‌شناسی تربیتی ۹ (۲۹)، صص ۹۷-۱۱۰.
- نصیرزاده، راضیه و رسول روشن (۱۳۸۹). «تأثیر قصه‌گویی در کاهش پرخاشگری پسران شش تا هشت ساله»، مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران ۱۶ (۲)، صص ۱۱۸-۱۲۶.
- یحیی محمودی، ندا و اشکان ناصح و سیروس صالحی و طاهر تیزدست (۱۳۹۲). «اثربخشی آموزش گروهی مهارت‌های اجتماعی مبتنی بر قصه‌گویی بر مشکلات رفتاری برونی‌سازی شده کودکان»، روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی ۹ (۳)، صص ۲۴۹-۲۵۷.
- Dunst, C. J. and A. Simkus & D. W. Hamby (۲۰۱۲), Effects of reading to infants and toddlers on their early language development, *CELL Reviews*, ۵ (۴), ۱-۷.
- Duursma, E. & M. Augustyn & B. Zuckerman (۲۰۰۸), Reading aloud to children: The evidence, *Retrieved ۲۷ January ۲۰۱۷, Website: adc.bmj.com*.
- Guyonne, K. & J. C. Van Ours (۲۰۱۳), Reading to young children: A head-start in life. *Retrieved ۲۷ January ۲۰۱۷, Website: http://ftp.iza.org/dp۷۴۱۶.pdf*.
- Hale, L. & L. M. Berger & M. K. LeBourgeois & J. Brooks-Gunn (۲۰۱۱), A longitudinal study of preschoolers' language-based bedtime routines, sleep duration and well-being. *Journal of Family Psychology*, ۲۵, pp. ۴۲۳-۴۳۳.
- Mancini, A. L. & C. Monfardini & S. Pasqua (۲۰۱۱), Intergenerational transmission of reading habits in Italy: Is a good example the best sermon? *IZA Discussion Paper*, No. ۶۰۳۸, Bonn.

Price, J. (۲۰۱۲), The effects of parental time investments: Evidence from natural within-family variation. *Retrieved ۲۸ January ۲۰۱۷,*

Website: [https://www.uvic.ca/socialsciences/economics/assets/docs/pastdept-
£/price_parental_time.pdf](https://www.uvic.ca/socialsciences/economics/assets/docs/pastdept-
£/price_parental_time.pdf).

